
FORORD

Denne rapporten ble opprinnelig laget av Parkavdelingen i 1988. Da fantes det i alt 44 minnesmerker og monumenter i Narvik kommune.

Pr. 01.01.2003 har vi fått ytterligere to, samt at vi har gitt to eksisterende severdigheter status som minnesmerke. De totale 48 anleggene er reist over en periode på nesten 240 år, fra kongeinitialene på Ivarsteinen fra 1763 til Passasjer som Narviks befolkning ga i gave til byen i 2002. De fleste refererer til 2. verdenskrig.

Seksjon Veg og Park forvalter denne kulturarven for Narvik kommune. Dette fører med seg ulike utfordringer: I 2002 gjenreiste vi monumentet på Groms plass. Da hadde matrosen ligget nede i tre år. I denne perioden hadde matrosens sokkel hatt jevnt besøk av polakker som var kommet for å minnes sine tapre landsmenn. Selv om de ikke fant monumentet ble det lagt ned kranser og pyntet med lys.

Dette sier litt om viktigheten av å ta vare på små og store minnesmerker. Vi tør anta at Narvik kommune har flere monumenter og minnesmerker per innbygger enn de fleste andre byer i Norge. Hver og en innbygger i Narvik bør føle tilhørighet og verne om disse verdiene slik at vi kan levere dem -like hel- videre til de som kommer etter oss.

Da vi ser behovet for en oppdatert oversikt over kulturelle skatter ble rapporten oppdatert av Visit Narvik AS, 16.11.2017 hvor det også ble tatt med de nyeste monumentene, samt satt inn bilder av nyere dato

Narvik kommune Veg og Park den 16.11.2017

Trond Solberg- seksjonsleder

Sigbjørn Normann - Avdelingsingeniør

Anita D. Ravn - Oppsynsmann

Kine T. Sandvik - Visit Narvik AS

Louise Lund Pedersen - Reiselivspraktikant, Visit Narvik AS

Kong Oscar-støtten

Bautaen var opprinnelig reist på Bjørneborg, 68° 27' N, ved km 5,8 fra Narvik, Ofotbanens nordligste jernbanepunkt. Ved Ofotbanens offisielle åpning den 14. juli 1903 skrev unionskongen, Oscar II, sitt navnetrekk på steinen. Den 12. juni 1979 ble bautaen flyttet til Narvik stasjon.

Sjømannsmonumentet

Fra Narviks Historie: ”Våre sjømenns innsats under første verdenskrig ble nesten overalt i Norge minnet med ”minebøsser” eller monumenter. Tanken om et slikt minnesmerke i Narvik ble fremkastet i 1920 av Olaf Hansen, som gjennom sitt arbeide hos Schattenstein (Nordlandske Lloyd) hadde stått i nær kontakt med sjøfolkene. Et opprop gikk ut, med Jul. B. Olsen og Carl Næsje som de fremste underskriverne.”

Monumentet har en bronseplate med følgende tekst:
Reist til minne om krigsforliste sjømænd fra Narvik under verdenskrigen 1914 – 1918.

*Rudolf A. Kristiansen
Johannes Haugen
Petter T. Opheim
Herman A. Nilsen
Einar P. Kimsaas
Torger Dagestad
Arne K. M. Olsen
Arne Lund*

og et relieff utført av billedhugger Trygve Thorsen. Monumentet ble avduket den 17. mai 1923 av 17. mai-komiteens formann, Hr. Kalland, som overleverte monumentet til Narvik by ved ordfører Normann. Det er plassert ved Havnegaten 3, byens tidligere sjømannshjem.

Fransk Minnebauta

Bautaen som har denne innskriften:

La France a ses fils et a leurs freres darmes tombes glorieusement en Norvège. Narvik 1940 (norsk oversettelse: Frankrike hilser sine sønner og deres våpenbrødre som falt ærerikt i Norge. Narvik 1940), ble avduket den 28. mai 1946, 6-års dagen for gjenerobringen av Narvik, av den franske ambassadør i Norge, Blondel.

Bautaen var opprinnelig plassert på Ornes. Den 25. juni 1972 ble bautaen avduket på Veteranplassen ved Ev6, 2,8 km nord for Narvik sentrum.

Narvik Krigsmuseum

Narvik Krigsmuseum er et moderne og nytt krigsmuseum med arkitektoniske og interaktive opplevelser, der Nord-Norges krigshistorie er samlet under ett tak. 7. juli i år åpnet Krigsmuseet i helt nye lokaler midt på Narvik torg, i det 4. hjørnet.

Den spennende krigshistorien fra andre verdenskrig kan du nå gjenoppleve på Krigsmuseet i Narvik, som fremstår i helt ny og moderne drakt i det nye Narviksenteret, det 4. hjørnet. Med hele 1600 kvadratmeter fordelt over tre etasjer, er det ikke bare slaget om Narvik som er i fokus, men en helhetlig framstilling av krigshistorien i Nord-Norge, i tillegg har mye annen krigshistorie fra Nordområdene også fått plass i museet.

Utstillingene tar utgangspunkt i det tyske angrepet på Narvik og Norge i 1940 og de påfølgende fem årene med krig og okkupasjon. Utstillingene har også en del som tar for seg universelle spørsmål knyttet til krig, konflikt og menneskerettigheter. Det er utstilt en rekke historiske gjenstander fra andre verdenskrig. Museet tar i bruk design, bilder, film og teknikk for å gi en bedre opplevelse av utstillingen. Det er tekstet på vegg på norsk og engelsk og i tillegg finnes det oversettelser til fransk, tysk, polsk og samisk tilgjengelig gjennom en app (EurekApp) for smarttelefon eller nettbrett (iOS og Android).

I tilknytning til Krigsmuseet skal det også drives et forskningscenter og et dokumentasjonscenter, som gir en enestående mulighet til å kunne formidle krigshistorien i Narvik og Nord-Norge på en måte det fortjener.

Museum Nord Narvik

Museets hovedtema er industrihistorie: jernbanehistorie, malmtransporten, utskipninga av malmen og byhistorie. Her blir du kjent med historien om Narvik og jernmalmen, om rallaren og den spektakulære byggingen av Ofotbanen, om gruveselskapet LKABs malmhavn og -utskipning. Du lærer også om hvordan Narvik har forandret seg gjennom mer enn 100 år som by. Museet holder til i NSBs tidligere administrasjonsbygg, en monumental murbygning oppført i 1902, i naturskjønne omgivelser. Fra museet og museumshagen har besøkende god utsikt over havna, LKABs anlegg og store deler av byen.

Fred er et løfte om fremtid

Skulpturen «Fred er løfte om fremtid» laget av billedhugger Håkon Anton Fagerås, fra Bø i Telemark, ble avduket 6. august 2006. 60 år etter USA slapp atombomben over Hiroshima.

Skulpturen skal være lett å tolke, framtidsrettet og symbolisere nordnorsk optimisme. Gjennom å appellere til barn skal det symbolisere lekenhet, framtidig liv, overlevelsessevne, og assosieres med budskapet fra Hiroshima.

Monument over falne fra Panserskipene Norge og Eidsvold

Minnebautaen symboliserer avmakt overfor en overveldende overmakt og har en bronseplate med følgende tekst:

«For konge, fædreland og flaggets hæder

Så vil vi og alle, i farens stund, troligen stå hinannen bi og ofre liv og blod

I kampen på Narvik havn 9/4-1940, gikk "NORGE" og "EIDSVOLD" ned med 277¹ offiserer og mannskap, som falt i heltemodig og selvpoppofrende kamp mot inntrengende overlegne tyske sjøstridskrefter»

Den 12. april 1953 ble monumentet avduket av tidligere kommandør Per Askim, sjef på P/S Norge. Monumentet er utført av billedhugger Finn Eriksen og plassert i Valhallaparken. Bidrag fra Forsvarsfondet for Nord-Norge, enkeltpersoner og institusjoner gjorde det mulig å reise dette monumentet.

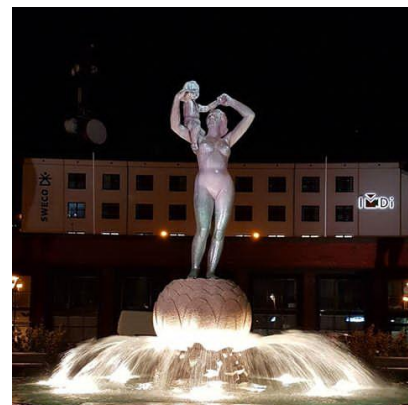

Frihetsmonumentet

Statuen er en rank kvinne, med barnet høyt hevet på armen, som symboliserer liv opp av kaos. Vekst er symbolisert av rosenknoppen som kvinnen står på.

Statuen er utført av billedhugger Finn Eriksen og plassert på Narvik torv. Statuen ble avduket den 30. juni 1956 av statsråd Åse Bjerkholdt. Utgiftene ble dekket av Narvik kommune og ved innsamlinger.

Monumentet går også under navnene *Dama på torvet* og *Narvik torvfontene*.

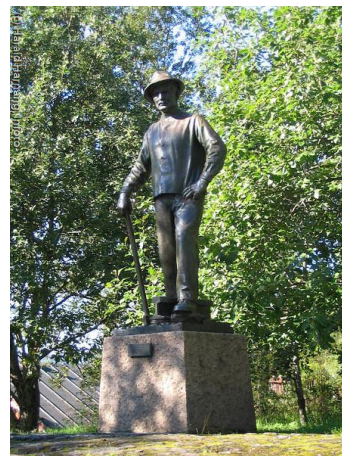

Rallarmonumentet

Monumentet ble avduket av Kong Olav V den 17. juli 1959. Statuen er utført av billedhugger Trygve Thorsen og den er plassert i Gulbrandsons park. På sokkelen er det montert en bronseplate med følgende tekst:

«Dette monument er reist av Narvik kommune i 1959 til minne om rallarens arbeidsinnsats ved byggingen av malmbanen frem til Narvik»

Utgiftene ble dekket av Narvik kommune.

Utsikten

På ei sirkulær bronseplate er det gravert inn navn, høyde over havet og himmelretning for en rekke fjelltopper i Narvik kommune. Plata er plassert på et betongfundament i Gulbrandssons park på høyden bak Rallarmonumentet.

Sjømannen

Monumentet ble avduket den 30. august 1960 av statsråd Gunnar Bøe. Statuen er utført av billedhugger Trygve Thorsen og er plassert i Havneparken.

Utgiftene ble dekket av Narvik kommune.

Byste av overlege Erling Borch-Johnsen

Bysten ble avduket den 18. desember 1963 av ordfører Sverre Øvergaard. Bysten er utført av billedhugger Trygve Thorsen og plassert ved Narvik sykehus. Teksten på bysten er:

Overlege Erling Borch-Johnsen 1932 –1962

Narvik kommune har bekostet bysten.

Byste av Peter Nordsjø

Bysten ble avduket den 21. juli 1969 av Jan Helge Johnsen og John Strømsnes, begge medlemmer i Narvik guttekor. Den har inskripsjonen:

Lærer Peter Nordsjø 1881 – 1950

Reist av sangere i takknemlighet for samfundsmessig og kulturell innsats

Sangerbror av Nordsjø, Henry H. Johnsen tok initiativet til reising av en byste over sangeren, dirigenten og friluftsmannen Peter Nordsjø, som også var stifter av Narvik Mannskor og Narvik guttekor. Bysten er utført av billedhugger Finn Eriksen og er plassert i Kirkeparken.

Fransk relieff på Narvik rådhus

Relieffet er kopi av det relieffet som ble avduket 28. mai 1960 på PLACE DE NARVIK i Paris. Som en æresbevisning til den franske krigsveteranforening, påtok den 80-årige gamle billedhugger P. Landowski seg å utføre relieffet. Franske veteraner fra kampene ved Narvik overrakte en kopi i gips til Narvik by 17. juli 1960. Narvik kommune lot relieffet støpe i bronse og plasserte det på frontveggen på Narvik rådhus 20. august 1962. Relieffet har følgende tekst:

A la memoire des forces allies qui en mai 1940 reussirent en Norvege dans la region de Narvik le premier débarquement et rem porterent une victoire qu'elles quierent l'ordre de laisser echapper

(Norsk oversettelse: Til minne om de allierte styrker som i mai 1940 lykkedes med den første landgang i Norge, i Narvik-området, der de vant en seier som de fikk ordre om å gi avkall på.)

Lille Petter

Kunstverket er utført av den polske billedhugger Jozef Marek og ble innkjøpt og utplassert av Narvik kommune i 1961. Lille Petter er plassert utenfor Narvik rådhus.

Lekende barn

Kunstverket er støpt i bronse og foreløpig plassert i Byparken. Arbeidet er utført av billedhugger Trygve Thorsen og innkjøpt av Narvik kommune. Skulpturen ble fullført i 1963 og plassert i byparken i 1965.

Groms plass

Polisk monument til minne om polske soldater og sjømenn som falt under kampene i Narvik i 1940. Monumentet ble avduket av minister Janusz Wiczorek den 10.07.1979 og bærer følgende inskripsjon på polsk og norsk:

Til minne om polske soldater og sjømenn som falt i kampen for Norges frigjøring. Reist i anledning 40 årsdagen for utbruddet av Den annen Verdenskrig. Den Polske Folkerepublikks Råd for bevaring av kamp- og martyriemnesmerker. Narvik 1979.

Monumentet er utført av professor Bogdan Chmielewski. "Grom" var navnet på en polsk jager som ble senket under kamphandlingene i

Narvik den 4. mai 1940. I tillegg er det montert to minneplater på en stein bak og ovenfor selve hovedmonumentet. Platene har følgende inskripsjon på polsk og norsk:

Stor plate: Til minne om 59 polske sjømenn fra destroyeren orp Grom som ble senket i kamp for Norges og Polens frihet den 4. mai 1940.

Liten plate: Den Polske Folkerepublikks Råd for bevaring av kamp og martyrieminnesmerker har bekostet denne tavle i anledning av 30 årsjubileet for seieren over fascismen mai 1975.

Hvelvbru i Stasjonsveien

Under et besøk den 10. juli 1887 i Victoriahamn, Narvik, av daværende kronprins Gustaf og prinsesse Victoria, skrev kronprinsen sitt navn på østre brukar. På brukaret står *Gustaf 10.7.87*

Bauta i Kirkeparken

Reist til minne om 122 falne fra Narvik som kom bort på hav og land, som følge av Den annen Verdenskrig. Formgivning og utførelse ved Brødr. Grøttjord Steinindustri AS på Eidet. Bautaen som ble avduket 17. mai 1981 av ordfører Roald Sandvoll, bærer følgende inskripsjon:

Til minne om innbyggere av Narvik. Døde som følge av krigshandlinger 1940-45.

Kjøpmann Bjarne Rognmo tok initiativet til å få reist bautaen som ble finansiert ved innsamlede midler. Navnefortegnelse over de falne er plassert i kirkens våpenhus.

Gravlunden ved Narvik kirke

Ved Narvik kirke i kirkeparkens vestre del, er det reist en minnebauta til minne om de falne fra Narvik 1940-45. Denne gravlunden er anlagt ved kirken fordi man ikke hadde adgang til den ordinære kirkegården i Narvik under kamphandlingene i 1940. I alt er det gravlagt 22 personer på denne gravlunden. Minnebautaen har følgende inskripsjon:

Til minne om falne i Narvik 1940-1945

Narvik kommune har bekostet gravlunden samt bautaen som ble reist i 1953.

Minnestein med esperantotekst

Steinplate med esperantotekst montert i Jernbaneparken. Steinen ble opprinnelig montert i Fagernesfjellet til minne om Verdenskongressen for esperantister i 1934 i Stockholm. (En del av deltakerne reiste etter kongressen til Narvik med tog.) Steinen har følgende tekst, oversatt til norsk:

Også i dette verdenshjørne nådde og seiret hjelpespråket mellom folkene.

Sovjetisk minnelund

Betongstøtte og minnebauta reist på Furumoen til minne om sovjetrussere som ble drept under 2. verdenskrig. Betongstøtten er reist av sovjetiske krigsfanger, mens minnebautaen er reist av Det kongelige norske forsvarsdepartement. Den har følgende tekst på russisk og norsk:

Til minne om de sovjetiske soldater som mistet livet i Norge 1941-1945 og som var gravlagt her.

Minnebautaen er utført av billedhugger Gunnar Janson og montert i 1953.

Minnelunden var tidligere gravplass for falne sovjetrussere. Alle falne sovjetrussere er nå gravlagt på en felles krigskirkegård på Tjøtta, til sammen over 8 000. Kirkegården på Tjøtta ble innviet i juli 1953.

Svarta-Bjørnmonumentet

Monumentet ble avduket den 16. mars 1986 av Wenche Thon, den første "Svarta-Bjørn". Monumentet er utført av Tom Berre. Statuen er plassert i Jernbaneparken.

Rallarklubben i Narvik tok initiativ til og skaffet gjennom innsamlinger midler til reisning av Svarta-Bjørn-monumentet. Svarta-Bjørn var kokke under anleggingen av Ofotbanen. Det finnes få opplysninger om henne. Hun het Anna, døde ung og er begravet på Rallarkirkegården i Tornehamn i Sverige. På graven står et trekors med

"Anna – Norge".

I tilknytning til monumentet er montert en plate med følgende inskripsjon:

SVARTA-BJØRN

Monumentet er reist etter initiativ av rallar-klubben i Narvik

Dette for å hedre de mange trauste kvinner som var med under anleggstida på Ofotbanen.

1986

Trinigon (gml. gresk: trekant)

Det nasjonale frigjøringsmonumentet ble utført av kunstneren Espen Gangvik etter en åpen konkurranse i 1993. Skulpturen er plassert i Byparken, er 18 meter høy og 3,5 meter bred ved bakken. Den har tre like store sider som møtes i 60 graders vinkler. Utførelsen er i rustfritt og syrefast stål. Monumentet er fundamentert i Parkhallen i Nor-Trykk sine lokaler. Trinigon skal gi inntrykk av å komme opp gjennom bakken i et basseng som danner sentrum av en steinlagt plass. Rundt bassenget er følgende tekster i rustfritt stål montert:

- *Nasjonalmonumentet 1940-45*
- *Takk til våre allierte*
- .
- .

Den opprinnelige konstruksjonen var påvirkelig for temperaturer og hadde slått seg allerede da det ble montert. Trinigon ble derfor erstattet i 2001 av en konstruksjon som skulle tåle større påkjenninger. I 2002 ble enkelte steinplater og bokstaver reparert.

Minneplater over jugoslaviske partisaner

To enkle kobberplater montert på fjellveggen har følgende tekst på serbokroatisk og norsk:

Natt mellom 17.-18. juli 1942 ble det skutt 168² jugoslaviske partisaner av tyske fascister på dette sted.

Platene som er utført av smed Fredrik Framnes fra Narvik, ble avduket 23. juni 1982 av en tidligere krigsfange; Slavko B. Vukic.

Stedsangivelse: Ved Holmvann bru ca 15,3 km fra krysset mellom Ev 6 X Rv 70. Utkjørsel fra Nordkalottveien fører til den tidligere fangeleiren som ligger nær veien.

Malmstein på Riksgrensen

På riksgrensen mellom Norge og Sverige ved Nordkalottveien er det plassert en malmstein. Ved åpningen av Nordkalottveien mellom Narvik og Kiruna den 27. september 1984 skrev Kong Olav V av Norge og Kong Carl Gustaf av Sverige sine navnetrekk på steinen. Inskripsjonen er:

Olav R   Carl Gustaf
19 27 84
9

Stenen skänkt av LKAB

Minnebauta over falne fra IR 13

Minnebauta over norske falne fra IR 13 ved Bjørnfjell stasjon.
Bautaen har en bronseplate med følgende inskripsjon:

IR13

De ga sitt liv for fedrelandet i kamp på Bjørnfjell 1940

Gunnar Ahlgren 16/4

Arne Brustad 16/4

Olav Hembre 16/4

Peter Hårsåker 16/4

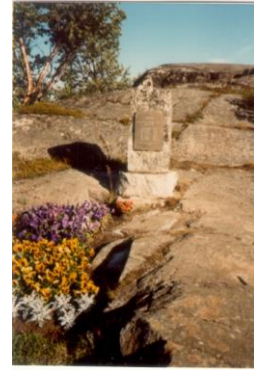
Olav Kattmo 16/4

Olav Nordtug 16/4

John Amdal 20/5

Reist av krigsveteranlaget IR 13, 8. aug. 1984.

Trønderbataljonens administrasjonsoffiser, Ole E. Noem, avduket minnebautaen 8. august 1984.

Ofofbanens 25-årsjubileum

Minnebauta fra Ofofbanens 25-årsjubileum. Natursteinbauta med følgende inskripsjon:

Kong Haakon den 7. merke

Ofofbanen

1903-1928

Bautaen er reist ca 1 km i vestlig retning fra Bjørnfjell stasjon, ved veien til Grusgropa. Atkomst langs kjerrevei parallelt med jernbanen.

Minnebauta over norske falne fra 2. verdenskrig

Reist i kirkeparken ved Bjerkvik kirke. Bautaen har et relieff av en knelende kvinne med et barn, samt en bronseplate med følgende inskripsjon:

*Til minne om krigens ofre i Bjerkvik og Vassdal
1940-45*

<i>Kjell Andreassen</i>	<i>Johanne Knutsen</i>
<i>Marie Andreassen</i>	<i>Kåre Kristensen</i>
<i>Evelin Bratli</i>	<i>Sara Kristensen</i>
<i>Iver Dahlberg</i>	<i>Anna Lindahl</i>
<i>Karine Forsmo</i>	<i>Magnus Lorentsen</i>
<i>Aksel Hanssen</i>	<i>Hansine Normann</i>
<i>Gunhilde Hanssen</i>	<i>Anton Olsen</i>
<i>Signe Hanssen</i>	<i>Hilda Olsen</i>
<i>Sigurd Hanssen</i>	<i>Anna Simonsen</i>
<i>Oskar Johansen</i>	<i>Elida Solbakk</i>
<i>Henrik Solbakk</i>	

Reist av bygdefolket 14-8-1955."

Skissen til relieffet er tegnet av lærer Osvald Lindahl fra Bjerkvik og utført av Anne Raknes, mens bautaen er levert av Harstad steinhuggeri. Bautaen er reist av folket i Bjerkvik ved innsamlede midler.

Minnebauta over franske soldater

Bauta til minne om de franske soldater som falt i kampene i Ofoten.

Avduket av den franske general Bethouart den 10. juli 1954.

Den var reist ved Ev 6 og ble i 1984 flyttet til parken ved Bjerkvik kirke. Bautaen har følgende inskripsjon på fransk og norsk:

*Til minne om de franske soldater som falt ved de alliertes første landgang under den annen verdenskrig.
Bjerkvik-Elvegaard 13-5-1940.*

Minnebauta over forfatteren Andreas Markusson

Bautaen som er midlertidig plassert utenfor Ankenes sparebank i Bjerkvik har følgende inskripsjon:

*Reist til minne om forfatteren
Andreas Markusson
Født på Seines 07.03.1893
Død i Tønsberg 31.10.1952*

Den er hugget og levert av Fagernes steinhuggeri i Narvik. På bautaen er det montert et portrettrelieff av forfatteren. Narvik kommune har bekostet bautaen. Forfatterens søster, Karen Markusson, avduket minnebautaen 5. oktober 1985.

Minneplate

Minneplate over 16 ingeniørsoldater som omkom i skredulykke i Vassdalen 5. mars 1986. Brigadesjef, oberst Arne Pran, bestemte i mars 1986 at det skulle settes opp en minneplate i Vassdalen i tilknytning til rasstedet. Minneplaten ble avduket av brigadesjef, oberst S. Øverland den 5. september 1986. Platen er montert på et berg ikke langt fra Storforsen i Vassdalen (ved rasstedet).

Minneplaten har følgende inskripsjon:

Til minne om de 16 ingeniørsoldatene som omkom i skredulykken i Vassdalen 5. mars 1986

Sersjant Bjørn Oddvar Haukedalen

Sersjant Olav Lilland

Ketil Aflekt

Terje Edvardsen

Kristian Fossen

Odd Rune Gudbrandsen

Bjørn Olav Johnsen

Erik Henning Kleverud

Kjell Ove Kolstad

Bjørn Korsbøen

Arne Mikal Larsen

Tore Erling Skansen

Per Sperre

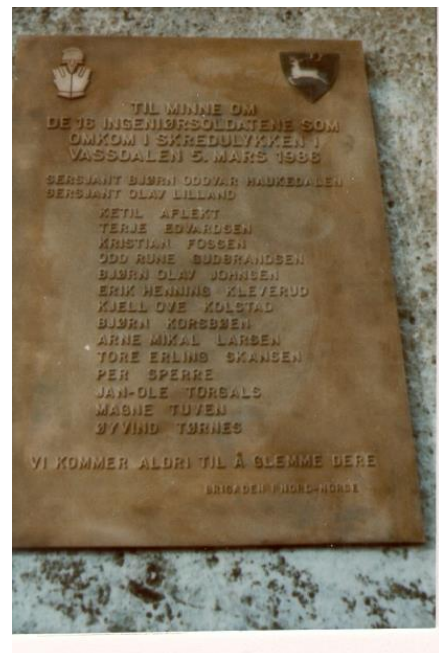
Jan-Ole Torgals

Magne Tuven

Øyvind Tørnes

Vi kommer aldri til å glemme dere

Brigaden i Nord-Norge

NARVIK GAMLE GRAVLUND

India-monumentet

Til minne om falne fra den engelske hjelpekrysseren HMS India som ble senket av den tyske ubåt U-22, 8. august 1915 utenfor Helligvær i Vestfjorden. Det omkom i alt 9 offiserer og 107 mann. Noen er gravlagt i Bodø, mens 13 av skipets besetning er gravlagt på Narvik gamle gravlund.

Monumentet har følgende inskripsjon:

In memory of

<i>H. Owen-Jones</i>	<i>assistant paymaster R.N.R.</i>
<i>S. P. Trounson</i>	<i>engineer sublieutenant R.N.R.</i>
<i>Frederick J. Lovett</i>	<i>warrant telegraphist R.N.R.</i>
<i>James John Kingdon</i>	<i>petty officer C.G.</i>
<i>Frank Aires</i>	<i>leading seaman C.G.</i>
<i>Frederick J. Moffat</i>	<i>able seaman R.F.R.</i>
<i>Herbert Carey</i>	<i>able seaman R.F.R.</i>
<i>Samuel A. Harding</i>	<i>boy R.N.</i>
<i>Edward J. Noble</i>	<i>carpenter R.N.R.</i>
<i>James White</i>	<i>writer R.N.R.</i>
<i>George W. Gibson</i>	<i>greaser R.N.R.</i>
<i>Duncan McKay</i>	<i>fireman R.N.R.</i>
<i>Charles Haggarty</i>	<i>trimmer R.N.R.</i>

*Who lost their lives whilst serving their country H.M.S. "India"
torpedoed and sunk in the Vestfjord by a German submarine on august 8th. 1915."*

Norsk oversettelse

*Til minne om
som mistet sine liv i tjeneste for sitt land om bord på H.M.S. "India"
Torpedert og senket av en tysk ubåt i Vestfjorden 8. august 1915.)*

NARVIK NYE GRAVLUND

P/S Norge, P/S Eidsvold og Hæren

Monument over norske falne fra 2. verdenskrig fra Hæren og Panserskipene Norge og Eidsvold, utført av billedhugger Gunnar Janson. Forsvarets krigsgrav- og etterlysningstjeneste har skaffet til veie midlene for å få reist monumentet som ble avduket 28. mai 1960 av justisminister Jens Haugland.

Monumentet bærer følgende inskripsjon:

Til minne om falne fra P/S Norge, P/S Eidsvold og Hæren
Falt under kampene i Narvik 1940.

Navnene på de gravlagte finnes også på monumentet. Disse er:

Soldat Nils Iversen
4.4.1914 – 2.6.1940
Soldat Bjarne Zahl Johansen
9.4.1915 – 28.5.1940
Dekksmann Peder Larsen
11.12.1916 – 9.4.1940
Soldat Øystein Moe
23.7.1916 – 28.5.1940
Maskinmann Jørgen Olsen
13.2.1914 – 9.4.1940
Soldat Adolf Paulsen
1.1.1917 – 28.5.1940
Dekksmann Gullik Myrland Pedersen
29.12.1910 – 9.4.1940
Dekksmann Asbjørn Svendsen
26.12.1917 – 9.4.1940
Fenrik Charles Svenningsen
6.1.1914 – 28.5.1940
Dekksmann Ralph Wilson
17.12.1918
2 ukjente marinesoldater
Dekksmann Peder Andreassen
21.7.1921 – 9.4.1940
Dekksmann Martin Bakke
23.11.1899 – 9.4.1940
Dekksmann Berger Bergesen
5.5.1918 – 9.4.1940
U/minør og radiotelegrafist Abert Glette Eriksen
28.6.1906 – 9.4.1940
Dekksmann Olav Hagen Hansen
9.10.1919 – 9.4.1940

Franske krigsgraver

Det er gravlagt 122 franskmenn som falt under kampene i Norge. Kirkegården har navneplater og et hovedmonument, et stort steinkors utført av billedhuggeren Per Palle Storm. Krigskirkegården er bekostet av den franske stat. Minnesmerket som ble avduket av den franske general Bethouart den 11. juli 1954 har følgende tekst på fransk og norsk:

*Til minne om franske soldater.
Falt på ærens mark i Norge 19/4 – 7/6 1940*

I tillegg finnes en minneplate over falne franskmenn som ikke er gravlagt i Narvik. Egne minneplater over major Guedj og kommandør Bouan.

Tyske krigsgraver

Det er gravlagt 1474 tyskere som falt under 2. verdenskrig. På kirkegården finnes navneplater over de gravlagte. Hovedmonumentet, utført av billedhugger Gunnar Janson, ble montert i 1960 og bekostet av Kirke- og undervisningsdepartementet.

Polske krigsgraver

Det er gravlagt 5 polakker som falt under 2. verdenskrig i kampene ved eller i Narvik. Hovedmonumentet har følgende inskripsjon på polsk og norsk:

Til minne om polske soldater som falt under kampene i Narvik i 1940.

Kilisch Tadeusz, sjåfør

14.1.19 – 23.5.40

Majewski Piotr, korporal

15.7.14 – 18.5.40

Trebaczkiewicz Andrzej, sjef for peleton

26.1.18 – 18.5.40

Ukjent polsk flyger falt 1940

Ukjent polsk flyger falt 1940

Monumentet er bekostet av den norske stat og utført av billedhugger Gunnar Janson. Ordfører Sverre Øvergaard avduket monumentet 16. juni 1966. Det nye monumentet er en erstatning for det opprinnelige monument som ble montert i 1945-46. Navneplaten og emblemet fra det utskiftede monument er plassert i Krigsminnemuseet i Narvik.

I tillegg finnes en mindre henvisningsstein montert i 1968 med følgende inskripsjon:

Den andre krigskirkegården med polske offiserer og soldater som falt under kampene om Narvik ligger i Ankenes³ ca 12 km sør for byen.

Engelske krigsgraver

Det er gravlagt 34 engelskmenn som falt under 2. verdenskrig i kampene i eller ved Narvik. På kirkegården finnes monumenter over de gravlagte samt et steinkors, tegnet av den engelske arkitekten H. E. Jenner.

Norsk minnebauta

Minnebauta over nordmenn fra Beisfjord som ble drept under 2. verdenskrig. Bautaen som er reist av folk fra bygda har følgende inskripsjon:

Til minne om de forulykkede ved beskytningen av Beisfjord 3. mai 1940.

Fra Beisfjord

Alfred Karoliussen
Inga Karoliussen
Margit Karoliussen
Solveig Karoliussen
Sigrid Karoliussen
Arvid Karoliussen
Johanne Joakimsen

Fra Narvik

Petter Johansen
Levie Johansen
Sverre Johansen
Alfred Johansen
Hans Jakobsen

Gud signe vårt dyre fedreland.
Reist av folket i Beisfjord.

Bautaen er finansiert ved innsamlede midler og ble avduket 19. juni 1949 av fylkesmannen i Nordland, Karl Hess Larsen. Harstad steinhuggeri har levert bautaen.

Jugoslavisk minnebauta

Minnebauta over de jugoslaver som omkom i krigsfangeleiren i Beisfjord under 2. verdenskrig. Bautaen bærer følgende inskripsjon på jugoslavisk og norsk:

Denne bauta ble reist 1949 i takknemlighet av det norske og jugoslaviske folk til minne om de over 500 jugoslaver ofre for nazismen som omkom i den tyske Beisfjordleiren

1942-43

De var sitt fedreland og friheten tro til døden.

Bautaen er reist ved midler fra Jugoslavia og ved dugnad. Oberstløytnant Thor Strand, sjef for IR 15, avduket bautaen 19. juni 1949. Harstad steinhuggeri har levert bautaen.

Sovjetisk minnebauta

Minnebauta over de sovjet-russere som omkom i krigsfangeleiren i Beisfjord under 2. verdenskrig, opprinnelig reist av sovjetiske krigsfanger. Etter freden i 1945 ble bautaen restaurert av bygdefolk. Den opprinnelige var ødelagt på grunn av issprengning. På monumentet er montert fire tavler med tekst, tre på sovjetisk og en på norsk. Bokstavene har krigsfangene skåret ut av rester av et styrtet tysk fly. Norsk tekst:

I evig minne om kamerater pint av de nazistiske bødler.

ANKENES

Norsk minnebauta

Minnebauta over nordmenn som ble drept under 2. verdenskrig. Reist på den nedlagte kirkegården på Ankenes torv. Bautaen har følgende inskripsjon:

Minne

Om bygdefolk som satte livet til ved krigshandlinger 1940-45

? ved bombing 2-5-40

Leonora Gabrielsen, Håkvik I 8-8-84

? ved D/S Prinsess Ragnhild's forlis 23-10-40

Johan Enevoldsen, Skjomnes I 2-3-85

Enevold Enevoldsen, Skjomnes I 9-8-26

? ved D/S Mira's forlis 4-3-41

Olav Dahl, Ankenes I 4-3-92

? ved D/S Barøy's forlis 12-9-41

Gudrun Enevoldsen, Ankenes I 2-2-02

Ludolf Sivertsen, Ankenes I 23-10-89

Arne Sjurshheim, Ankenes I 22-4-18

? ved M/S Nyholt's forlis 17-1-42

Oskar Abrahamsen, Ankenes I 7-9-03

? ved D/S Andeness forlis 19-10-42

Einar Pedersen, Veggfjell I 28-9-22

? i fangeleiren Rendsburg 26-9-43

Olav Hansen, Ankenes I 10-11-12

? ved D/S Nordnorge's forlis 24-3-44

Otto Kvitvik, Ankenes I 2-3-07

Anton nyborg, Ankenes I 5-8-14

Bertheus Nyborg, Ankenes I 25-4-86

? ved skyting 26-10-44

Bertin Fredriksen, Ankenes I 5-5-85

Ester Hansen, Vidrek I 28-10-17 ? 23-8-42

*Gud frede vårt land fra fjell til flu så framtid's ætt må i fridom bu
Sambygdingen reiste denne steinen 1949*

Minnebautaen er finansiert ved innsamlede midler. Sokneprest i Ankenes, R. Solvik-Nilssen, avduket bautaen 7. august 1949. Steinhugger John Bolli, Fagernes, har tilhøgd bautaen.

Engelske krigsgraver

Det er gravlagt 34 engelskmenn som falt under 2. verdenskrig i kampene i eller ved Narvik. På kirkegården finnes gravsteiner over de gravlagte.

Polske krigsgraver

Det er gravlagt 104 polakker som falt under 2. verdenskrig i kampene i eller ved Narvik. Hovedmonumentet er utført av billedhugger Gunnar Janson og bærer følgende inskripsjon på polsk og norsk:

Til minne om 66 polske soldater som falt i kampen for Norges og Polens frihet. Til minne om 31 polske borgere som mistet livet i Norge under krigen 1940-45 og som er gravlagt her.

I tillegg finnes fire navneplater med navnene på de gravlagte og et henvisningsskilt til de polske krigsgraver i Narvik. Monumentet ble avduket 28. juli 1957 av forsvarsminister Nils Handal. Forsvarets krigsgrav- og etterlysningstjeneste har bekostet monumentet.

Fransk bauta fra 2. verdenskrig

Bautaen har følgende inskripsjon:

A la memoire des soldats franqais qui ont repose dans ce cimetiére

*Georges Chirol
sergent. 28. degenie
Jean Feydel
chasseur. 12 BCA
Roland Mullon
chasseur. 12 BCA
Georges Guillon
soldat. DBS
1940*

(Norsk oversettelse: Til minne om de franske soldater som har vært gravlagt på denne kirkegård.)

Norsk minnebauta

Minnebauta over nordmenn om ble drept under 2. verdenskrig. Bautaen, som er plassert utenfor hovedinngangen til Skjomen kapell, ble avduket 7. mai 1950 av prosten i Ofoten, Anders Aschim. Steinen er tatt ut i Stongmobakkan av Hagerup Solbu og tilhagd av steinhugger John Bolli, Fagernes. Bautaen har følgende inskripsjon:

Minne om de som satte livet til under krigen 1940 – 1945

Karstein Asbjørn Sandvik

I 4-7-1922 ? v. Barøys forlis 12-9-41

Alfred Nikolai Elvebakk

I 4-7-1917 ? i Atlanteren 19-9-1941

Ole Martin Menssen

I 21-5-1909 ? v. Nordnorges Fs 24-3-1944

Gudleik Sigvald Fagermo

I 21-3-1917 ? i Lyngseide 26-7-1945

Martin Mendel Fischer

I 22-4-1895

Bertha Fischer

I 4-6-1897

Wulf Fischer

I 13-2-1922

Idar Israel Fischer

I 12-5-1931

? i konsentrasjonsleiren Auschwitz

Bygdefolket reiste denne stein 1949

Ivarsteinen

Ivarsteinen er grensestein mellom Norge og Sverige og ligger ved Vannaksvatn på Skjomfjellet. Fra Narvik og Omegn Turistforenings årbok 1955 er sakset følgende:

Som en annen børs vaktpost står den ruvende Ivarsteinen ved grenseovergangen i sør. Hvilken fjellets vandrende Ivar det er som i fjern fortid har fått sin evige bauta her, er ukjent, men noen data fra grensetraktaten av 1751 og grenseoppgangsforretningen mellom Norge og Sverige av 1763, er verd å gjengi:

"Ivarsteinen er Riksmerke nr. 317 og Riksrøys nr. 259."

På steinen er hugget ut kongekronene og initialene til Kongen av Norge/Danmark Fredrik V og Kongen av Sverige Adolf Fredrik, samt årstallet 1763 og No 259. Turistløypen mellom Gautelis i Norge og Haukajaure i Sverige passerer Ivarsteinen.

Minnebauta

Til minne om de fra Virak som er gravlagt på andre kirkegårder.
Ved bautaen finnes en egen bok hvor navnene er oppført.
Bautaen er reist og bekostet av Vidrek grendelag i 1983.
Den har følgende inskripsjon:

*Minne
om alle fra grenda som ikke fikk si kvile her
Fred*

